

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИКО-ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
VII МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«СОЦІАЛЬНО-ЕТИЧНІ ТА ДЕОНТОЛОГІЧНІ
ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ МЕДИЦИНИ»

26-27 ЛЮТОГО 2026 РОКУ

м. Запоріжжя

<i>Сенетий Д.П.</i>	
ПОЛЬ БЛУМ ПРО ПРИРОДЖЕНІСТЬ ДУАЛІСТИЧНОГО МИСЛЕННЯ, АУТИЗМ ТА «ПСИХОСЛІПОТУ».....	51
<i>Смоляга М.В.</i>	
ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ (ШІ): ВИКЛИКИ ТРАДИЦІЙНІЙ БІОЕТИЦІ.....	53
<i>Турос А.О.</i>	
РАДОН В УКРАЇНІ: БЕЗПЕЧНА ВІДБУДОВА, ПРОФІЛАКТИКА ТА ЕТИЧНЕ ІНФОРМУВАННЯ НАСЕЛЕННЯ.....	55
<i>Усачова О.В., Товма А.В., Сіліна Є.А., Денискова О.М.</i>	
ФІЛОСОФІЯ ПРОФІЛАКТИКИ ІНФЕКЦІЙНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ.....	57
<i>Хоролець О.В.</i>	
ФІЛОСОФІЯ ПРОФІЛАКТИКИ ЗАПАЛЬНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ ЗОВНІШНЬОГО ВУХА.....	60
<i>Череп А.В., Воронкова В.Г., Череп О.Г.</i>	
ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ І ПРОГНОЗНА АНАЛІТИКА ЯК ДРАЙВЕР ТРАНСФОРМАЦІЇ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я 5«П»	61
СЕКЦІЯ 2. «МЕДИЦИНА 5Р» – НОВИЙ ПОРЯДОК ДЕННИЙ ДЛЯ ТЕХНОЛОГІЙ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я МАЙБУТНЬОГО	
<i>Бурашнікова О.С.</i>	
ПОДАТКОВА СИСТЕМА МЕДИЦИНИ ТА КОНЦЕПЦІЯ «ЗДОРОВ'Я ЯК СУСПІЛЬНОГО БЛАГА».....	64
<i>Фарина Г.Ю., Воронкова В.Г.</i>	
ЕЛЕКТРОННА ДЕМОКРАТІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В СИСТЕМІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я: УРОКИ ФІНЛЯНДІЇ ТА ПОТЕНЦІАЛ УКРАЇНИ.....	67
<i>Коломоєць І.В.</i>	
ЛЮДИНОЦЕНТРИЗМ МЕДИЦИНИ ЯК БАЗОВИЙ ПРИНЦИП ЦИФРОВОГО ГУМАНІЗМУ..	69
<i>Кулеш І.О., Анікін І.О., Ісмаїлова Е.Я.</i>	
РЕПРОДУКЦІЯ В УМОВАХ ВІЙНИ В УКРАЇНІ: ВИКЛИКИ ТА СТРАТЕГІЇ 2026.....	72
<i>Літке Н.В., Воронкова В.Г.</i>	
МОЖЛИВОСТІ АДАПТАЦІЇ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ ЗДОРОВ'Я ДЛЯ УКРАЇНИ: АНАЛІЗ КРАЩИХ ПРАКТИК ТА ПЕРСПЕКТИВ ЇХ УПРОВАДЖЕННЯ В СИСТЕМУ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ	74
<i>Осніщев Д.С.</i>	
СОЦІАЛЬНО-ЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СИСТЕМІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я: ПСИХОЛОГІЧНИЙ ВИМІР.....	76
<i>Хільковець А.В.</i>	
КОНЦЕПЦІЯ "PHARMACIST-PATIENT PARTNERSHIP" ЯК ДЕОНТОЛОГІЧНА ОСНОВА ПІДВИЩЕННЯ КОМПЛІАЄНСУ В ПРАКТИЦІ ФАРМАЦЕВТА	79
СЕКЦІЯ 3. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ БІОЕТИКИ	
<i>Feeney O.</i>	
CRISPR AND PUBLIC ENGAGEMENT IN AN AGE OF POLARISATION: THE 'NARROW TRIBAL CONSENSUS'.....	81
<i>Rehmann-Sutter C.</i>	
FINDING THE RIGHT TIME IN LIFE. GENITAL SURGERY IN CHILDREN WITH DIFFERENCES OF SEX DEVELOPMENT (DSD).....	82
<i>Strzqdała A.</i>	
TRIAGE AND WAR: THE GENEALOGY OF MEDICAL DECISION-MAKING UNDER CONDITIONS OF EXTREME SCARCITY.....	87
<i>Бойченко Н.М.</i>	
ЛЮДСЬКА ГІДНІСТЬ ЯК КОНТРАФАКТИЧНА НОРМА БІОЕТИКИ: ОСОБЛИВОСТІ ПРИЙНЯТТЯ МЕДИЧНИХ РІШЕНЬ У ВОЄННИЙ ЧАС.....	87
<i>Гарбар Л.В.</i>	
ЦІННІСТЬ ПРОФЕСІЇ ЛІКАРЯ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА СУСПІЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ УКРАЇНИ.....	89

ФІЛОСОФІЯ ПРОФІЛАКТИКИ ІНФЕКЦІЙНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ

*Усачова Олена Віталіївна, д.м.н., професор;
Сіліна Єлизавета Андріївна, к.мед.н., асистент;
Товма Анастасія Володимирівна, к.мед.н., асистент;
Денискова Ольга Миколаївна, старший лаборант,
кафедра дитячих інфекційних хвороб,
Запорізький державний медико-фармацевтичний університет*

Анотація. Філософські засади профілактики інфекційних захворювань становлять важливу гуманістичну місію медицини. Профілактика розглядається як світоглядна концепція, що поєднує наукові знання, етичні цінності та відповідальність лікаря за формування культури здоров'я. Імунопрофілактика є одним із найефективніших засобів збереження громадського здоров'я. Особлива роль належить лікарю, як моральному наставнику та провіднику між науковою інформацією та потребами пацієнта. У сучасних умовах технологічних змін і воєнних викликів профілактика набуває ключового значення, сприяючи зміцненню фізичного, психологічного та соціального благополуччя населення. Таким чином, філософія профілактики формує проактивну модель медицини, спрямовану на попередження хвороб та панування принципів медичного гуманізму.

Ключові слова: філософія профілактики, інфекційні захворювання, вакцинація, здоров'я суспільства, етичні цінності

Abstract. The philosophical foundations of the prevention of infectious diseases represent an important humanistic mission of medicine. Prevention is viewed as a worldview concept that integrates scientific knowledge, ethical values, and the physician's responsibility in shaping a culture of health. Immunoprophylaxis is one of the most effective means of protecting public health. A special role belongs to the physician as a moral mentor and a mediator between scientific information and the needs of the patient. In the current context of technological change and wartime challenges, prevention gains particular significance, contributing to the strengthening of physical, psychological, and social well-being. Thus, the philosophy of prevention forms a proactive model of medicine aimed at preventing diseases and promoting the principles of medical humanism.

Keywords: philosophy of prevention, infectious diseases, vaccination, public health, ethical values

Філософія профілактики – це цілісне світоглядне вчення, яке розглядає профілактику не лише як комплекс медичних заходів, а й як прояв гуманістичної місії медицини. У її центрі стоїть людина, її здоров'я, гідність і духовна рівновага. Вона поєднує наукові знання, етичні цінності та відповідальність лікаря за формування культури здоров'я суспільства.

Частиною великого комплексу профілактичних заходів є імунопрофілактика інфекційних захворювань. Як зазначає Агенція із захисту здоров'я (Великобританія), «Вакцинація є другим найбільш ефективним медичним заходом держави (після забезпечення чистою водою), спрямованим на збереження життя і забезпечення здоров'я населення у всьому світі» [8].

Філософія профілактики формувалася століттями. Ще у Стародавній Греції Гіппократ наголошував, що легше запобігти хворобі, ніж лікувати її наслідки. У середньовіччі людство застосовувало карантини та ізоляції для стримування чуми, холери чи віспи. Проте лише завдяки розвитку мікробіології, відкриттям Пастера і Коха, виникло наукове підґрунтя розуміння профілактики інфекційних захворювань. Поява вакцинації стала переворотом у медицині: вперше з'явився інструмент, який дозволяв не лікувати, а запобігати хворобі. Саме цей момент став ключовим у формуванні сучасної профілактичної філософії.

Слід підкреслити, що профілактика інфекційних захворювань в суспільстві – це не лише запобігання хворобі, а й філософія життя, що ґрунтується на розумінні здоров'я як найвищої цінності. У цьому контексті лікар виступає не просто фахівцем, який лікує, а й моральним наставником, провідником між науковими знаннями і життєвою мудрістю [4,6]. Тому кожен лікар повинен мати ґрунтовні знання щодо вакцинації населення та гарні комунікативні компетентності, щоб вдало і зрозуміло пояснити батькам та дитині необхідність щеплення згідно Національного календаря [5].

Філософський підхід до профілактики розкриває глибинний зв'язок між медициною, етикою та суспільством. Лікар несе подвійну відповідальність: за фізичний стан пацієнта і за формування його свідомого ставлення до здоров'я [7]. У своїй діяльності він має не лише попереджати патологію, але й допомагати людині пізнати власну природу, навчити гармонії з тілом, психікою і навколишнім середовищем. Такий підхід створює необхідні передумови до формування адекватної імунологічної відповіді кожної дитини [1].

У ХХІ столітті профілактика виходить на новий рівень, адже інфекції більше не мають кордонів. Глобалізація, міжнародні перельоти, урбанізація, зміна клімату створюють умови для швидкого поширення нових патогенів. Прикладом є пандемія COVID-19, яка показала, що системи охорони здоров'я взаємозалежні, а профілактичні заходи в одній країні впливають на безпеку всього світу. В той же час, у сучасній медицині, що переживає технологічний і цифровий розвиток, та в умовах війни, коли ускладнені доступ до медичної допомоги та протиепідемічних заходів, профілактика набуває особливого значення. Адже зростання інфекційних та хронічних захворювань, стресових і психосоматичних розладів свідчить про потребу не лише у фармакологічних чи технологічних рішеннях, а й у формуванні філософії турботи про себе. Така турбота починається із грудного вигодовування та вчасної вакцинації. Саме лікар стає ключовою фігурою цього процесу – він поєднує наукові знання з моральною позицією, перетворюючи профілактику на акт етичної взаємодії між двома суб'єктами: лікарем і пацієнтом [2]. Результатом такої взаємодії є не тільки здоров'я кожного, а й суспільства в цілому.

Профілактика інфекційних захворювань має значення не лише для окремої особистості, а й для суспільства загалом. Успішна система профілактики створює умови для зниження рівня інвалідизації, смертності, підвищення якості життя та економічної стабільності. Коли населення здорове, воно може активно працювати, навчатися, розвивати країну. Тому держави з високим рівнем профілактичної культури демонструють кращі показники соціального розвитку [1,2].

Особливо важливо, що профілактика зменшує економічні витрати на лікування тяжких інфекцій, госпіталізації та ускладнення хвороб [4]. Це не лише медичне питання, а й стратегічне – стосується національної безпеки, соціальної стабільності та майбутнього країни. Україна, яка пережила кілька серйозних епідеміологічних викликів, зокрема спалахи кору, дифтерії та пандемію COVID-19, отримала реальний досвід важливості сильних профілактичних заходів.

Філософія профілактики вчить, що найвищий прояв лікарської мудрості – не вилікувати, а не допустити хвороби. Така діяльність потребує не лише клінічної компетентності, але й етичної зрілості, вміння бачити людину в єдності її фізичного, духовного та соціального буття, імунопрофілактика стає формою медичного гуманізму, де турбота про здоров'я є виразом поваги до життя [9].

Психологія поведінки людини відіграє величезну роль у результатах профілактичних програм. Страх перед вакцинацією, недовіра до медицини, вплив чуток чи дезінформації можуть звести нанівець найкращі медичні зусилля. Тому лікарю важливо розуміти психологічні механізми, які формують ставлення до здоров'я: мотивацію, страхи, рівень обізнаності, життєві цінності.

Доведено, що люди частіше виконують рекомендації, коли відчувають себе почутими та зрозумілими. Тож емпатія та вміння будувати діалог – необхідні складові профілактичної роботи [3]. Це підсилює довіру та сприяє підвищенню рівня вакцинації, дотримання гігієнічних норм і своєчасному зверненню до лікаря.

Профілактика ґрунтується на етичних принципах: відповідальності, солідарності, справедливості та поваги до життя. Лікар, який здійснює профілактичну роботу, фактично бере участь у захисті найуразливіших верств населення: дітей, людей похилого віку, осіб з хронічними захворюваннями [3].

Етика профілактики включає також аспект інформованої згоди. Медичний працівник повинен забезпечити пацієнта достовірними, зрозумілими та науково обґрунтованими даними,

щоб людина могла усвідомлено приймати рішення щодо свого здоров'я [8]. Саме комунікація в профілактиці виступає ключовим чинником – вона формує довіру, а довіра є основою будь-якої медичної взаємодії.

Отже, сучасна підготовка лікарів повинна включати глибоке розуміння профілактики як основи здорової нації. Це не може бути лише технічне вміння робити щеплення чи проводити санітарно-просвітницьку роботу. Майбутній фахівець має досягнути філософські, психологічні й соціологічні аспекти профілактики. Саме так формується лікар, який не лише лікує, але й формує здорове середовище.

В Україні вже робляться кроки для вдосконалення профілактичної медицини: впроваджується доказовий підхід, оновлюються освітні програми, посилюються інформаційні кампанії. Але основою будь-яких реформ залишається професійна відповідальність кожного лікаря.

Не менш важливо, що профілактика повинна стати частиною світогляду кожної людини. Усвідомлення того, що здоров'я – це ресурс, який потрібно берегти, сприяє формуванню відповідального стилю життя. Сюди входять такі елементи, як: збалансоване харчування, фізична активність, відмова від шкідливих звичок, уважне ставлення до психічного здоров'я, гігієнічна культура, дотримання календаря щеплень

Висновки. В профілактиці розкривається справжня сутність медицини як мистецтва зберігати життя. Філософія профілактики інфекційних захворювань формує нову парадигму сучасної медицини – від «реактивного» лікування до «проактивного» збереження здоров'я. У цій парадигмі лікар виступає не лише фахівцем, але й моральним лідером, вихователем культури здоров'я та носієм гуманістичних цінностей. Проте, тільки поєднання індивідуальної та суспільної відповідальності здатне забезпечити ефективний захист від інфекційних захворювань як кожного, так і суспільства в цілому.

Список використаних джерел

1. Нужний Н., Петрова О. Захист працівників охорони здоров'я в країнах із низьким рівнем доходу через вакцинацію: бар'єри, політика та етичні обов'язки // *Vaccine Policy Journal*. – 2023. – Т. 10, № 2. – С. 45-54. – doi: 10.1016/vpj.2023.10.004
2. Свінцицька Н. Л., Бобух В. В., Біланов О. С., Білаш В. П. Ключова роль та значення профілактичної медицини у сучасних реаліях сьогодення // *Вісник Полтавського державного медичного університету*. – 2021. – № 2 (160). – С. 273-276. – doi: 10.29254/2077-4214-2021-2-160-273-276
3. Юрків О. М. Етика лікаря в сучасному суспільстві: виклики та перспективи. – Львів: Львівський національний медичний університет ім. Д. Галицького, 2022. – 172 с.
4. Al Zahrani E. M., et al. The Role of Healthcare Leaders in Promoting Vaccine Acceptance in Saudi Arabia // *Human Vaccines & Immunotherapeutics*. – 2024.
5. Bower J.E. Psychoneuroimmunology: An introduction to immune-to-brain communication and its implications for clinical psychology // *Annual Review of Clinical Psychology*. – 2023. – Vol. 19. – P. 1–27. – doi: 10.1146/annurev-clinpsy-032821-120724
6. Iserson K. V. Physicians' moral duties during pandemics // *Philosophy, Ethics, and Humanities in Medicine*. – 2023. – Vol. 18, 11. – doi: 10.1186/s13010-023-00138-7.
7. Menatti L., Antonovsky A. Salutogenesis, Adaptivity and the Continuum of Health // *The Salutogenic Model*. – 2025. – Chapter in book. – Springer, Cham. – P. 45–68.
8. NHS England. NHS vaccination strategy — long read. – 2023, December. – NHS England. – URL: <https://www.england.nhs.uk/long-read/nhs-vaccination-strategy>
9. Regelson W. A Philosophical Basis of Medical Practice: Toward a Philosophy and Ethic of the Healing Professions // *JAMA*. – 2022. – Vol. 328, No. 12. – P. 1141-1143. – DOI: 10.1001/jama.2022.14012.